

ПРОТОКОЛ № 4

засідання Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
від 9 червня 2017 р.

Голова – Азаренков М. О., проректор з науково-педагогічної роботи.
Секретар – Маркова Т. О., директор Навчального центру методичної роботи.

Присутні: члени Науково-методичної ради – 38 осіб, запрошені – 4 особи.

Порядок денний

1. Про стан викладання математичних дисциплін у вищих навчальних закладах м. Харкова.
2. Про результати конкурсу на кращу студентську групу.
3. Про результати конкурсу кафедр на краще науково-методичне забезпечення.
4. Про рекомендації до друку.

I. СЛУХАЛИ:

Азаренков М. О. підкреслив важливу роль фундаменталізації освіти та покращення математичної підготовки фахівців; зазначив, що актуальними проблемами залишаються низький рівень підготовки абітурієнтів із математики та зменшення кількості кредитів, які відводяться для вивчення математичних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Лисиця В. Т., завідувач кафедри вищої математики і інформатики, опорної кафедри Харківського університетського консорціуму:

Протягом усієї історії людства математика була і зараз є часткою загальнолюдської культури, ключем до пізнання навколишнього світу, базою науково-технічного прогресу, суттєвим елементом формування особистості. Математика є частиною загальної освіти. Вона сприяє тому, щоб особистість набула важливих навичок і знань, необхідних їй у подальшому житті. Головна місія математики полягає в тому, щоб вирішувати проблеми на основі аналізу ситуацій у різних сферах, за допомогою математичних методів пропонувати альтернативні рішення в умовах невизначеності. Це стосується різноманітних сфер діяльності: оборони, інженерії, конструкторської справи, освоєння космосу, економіки,

комп'ютерних наук, біології, медицини, міжнародних відносин тощо. Історія знає багато прикладів, коли задачі з біології, астрономії, економіки, техніки розв'язувалися завдяки математичним методам.

Економіка України залежить від розвитку таких галузей, як літакобудування, космічна галузь, машинобудування, хімія, біологія, екологія, геологія. Фахівці в цих галузях повинні мати глибоку фундаментальну підготовку, яка неможлива без знання математичних наук. Необхідно зазначити, що сучасне покоління живе в епоху кардинальних соціальних перетворень, коли освіта стала відігравати роль умови розвитку цивілізації, і людство це усвідомило повною мірою. Правильно спланована система освіти є гарантом розвитку держави та суспільства.

На нашу думку, розв'язанням вищенаведених проблем освіти на цьому етапі розвитку суспільства є фундаменталізація освіти. Головною метою фундаменталізації професійної освіти є створення цільного, узагальнюючого знання, яке становить основу всіх спеціальних знань та об'єднує одержані під час навчання знання в єдину світоглядну систему, у тому числі з погляду відповідальності за результати своєї професійної діяльності. Фундаментальність освіти, поряд із цілісністю і системністю, спрямованістю на задоволення інтересів особистості, утворює одну з основних тенденцій розвитку сучасної педагогічної теорії й практики освіти та визначає основні риси нової парадигми освіти.

Треба відзначити, що в західних країнах приділяється значна увага математичній освіті:

1) 30 листопада 2011 року Європейська комісія офіційно оголосила про створення нової програми «Горизонт–2020» (HORIZON 2020). Ця програма впроваджується з 2014 року по 2020 рік. HORIZON 2020 робить особливий акцент на таких сферах: аграрний сектор, космічна галузь, інновації в малому та середньому підприємстві, біологічні та інформаційні технології, обробка даних, перспективні технології.

Очевидно, що розвиток цих сфер потребує використання математичних методів.

2) На останніх Давоських економічних форумах зазначалося, що у найближчому майбутньому в галузях науки, технології, інженерії і математики вимагатиметься більше нових спеціалістів. Очікується конкуренція за таланти у сферах з високими темпами зростання – у таких, як обчислення, математика, архітектура, інженерія.

3) Нещодавно в США Національною академією наук, Національною інженерною академією, Інститутом медицини, Національною науковою радою було розроблено програму розвитку математики до 2025 року та застосування її в інноваційних дослідженнях.

На жаль, в останні роки у процесі будь-яких реформ освіти в Україні постійно зменшується кількість кредитів, які відводяться на вивчення математичних наук (за умови збереження загальної кількості кредитів). Можна навести приклади, коли на економічних спеціальностях деяких вищих навчальних закладів на вивчення математичних наук відводиться до 6 кредитів (за загальної кількості 240 кредитів на підготовку бакалавра). Це становить усього 1/40 частину загального навантаження. З огляду на те, що економічні дослідження спираються на математичні методи, така ситуація є неприпустимою. Те саме стосується й інших спеціальностей: екологія, геологія, біологія, технічні спеціальності. Окрім того, для вступу на деякі спеціальності не враховують результати ЗНО з математики, або враховують як вибірккову дисципліну. Звісно, йдеться про спеціальності, де неможливо обійтися без математичної підготовки відповідних фахівців. Це суттєво демотивує вивчати математику в школі. Що ж стосується підготовки магістрів, то тут картина з викладанням математичних дисциплін є ще більш катастрофічною. Усі такі скорочення математичних дисциплін здійснюються на рівні методичних комісій факультетів та вищих навчальних закладів.

З метою покращення пропонуємо:

1. На рівні стандартів закріпити мінімальну кількість годин на вивчення математичних дисциплін за такими напрямками:

- для механіко-математичних факультетів (або їх аналогів) у класичних університетах встановити обсяг математичних дисциплін не менш ніж 75 %;
- для спеціальності «Математика» у педагогічних університетах обсяг математичних дисциплін – не менш ніж 60 %;
- для технічних, фізичних спеціальностей університетів з урахуванням особливостей за напрямками – не менш ніж 25–30 %;
- для природничих спеціальностей університетів (хімічні, біологічні, екологічні та ін.) не менш ніж 8–10 %;
- для соціально-економічних спеціальностей – не менш ніж 10 %.

2. Проводити експертизу стандартів, навчальних планів на опорних кафедрах математики в регіонах із залученням спеціалістів з інших університетів за напрямками.

3. Не допускати повного переходу математичної освіти на дистанційну форму, навчання має відбуватися за змішаною формою.

4. Математичні дисципліни повинні викладатися фахівцями, які мають відповідну освіту.

5. Неприпустимо об'єднувати в один курс різні за змістом математичні дисципліни (наприклад, математика та інформатика, математика і статистика тощо).

6. На спеціальності, де викладаються математичні дисципліни, обов'язково вимагати сертифікат ЗНО з математики.

ВИСТУПИЛИ:

Максимов М. С., голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, зауважив, що необхідно підвищити мотивацію до вивчення математики студентами, враховувати особливості кожної спеціальності, запропонував проводити міждисциплінарні семінари.

Лисиця В. Т.: Я згоден з Вашими зауваженнями і готовий до співпраці.

Наглов О. В., заступник декана біологічного факультету: Вважаю, що відсотки від загальної кількості годин/кредитів, запропоновані для вивчення математичних дисциплін, занадто великі. Не розумію, чому не можна об'єднувати в один курс математичні дисципліни.

Жолткевич Г. М., декан факультету математики і інформатики: математика і інформатика – різні дисципліни (як зоологія і ботаніка), їх поєднувати неможливо

Моторіна В. Г., завідувач кафедри математики ХНПУ імені Сковороди, зауважила, що врахування результатів ЗНО з математики сприяє підвищенню мотивації учнів середньої школи до вивчення математичних дисциплін.

Тумаков О. І., голова методичної комісії історичного факультету: Ми маємо розуміти: якщо обов'язково вимагати ЗНО з математики, – можна погіршити конкурсну ситуацію.

Мартиненко В. В., голова методичної комісії біологічного факультету, запропонувала зменшити обсяг годин на вивчення математичних дисциплін для природничих спеціальностей з 8–10 % до 5–10 %.

Азаренков М. О.: Я не вважаю за необхідне обов'язкове викладання математичних дисциплін у магістратурі та аспірантурі.

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати Вченій раді університету розглянути питання щодо вдосконалення математичної підготовки фахівців.

Відповідальний: проректор Азаренков М. О.

Термін – до 31.12.2017 р.

2. Рекомендувати у процесі планування освітнього процесу з підготовки бакалаврів на рівні стандартів закріпити мінімальну кількість годин на вивчення математичних дисциплін за такими напрямками:

2.1. для математичних факультетів у класичних університетах встановити обсяг математичних дисциплін на рівні не менш ніж 75 %;

2.2. для спеціальності «Математика» у педагогічних університетах обсяг математичних дисциплін – не менш ніж 60 %;

2.3. для технічних, фізичних спеціальностей університетів із урахуванням особливостей за напрямками – не менш ніж 25–30 %;

2.4. для природничих спеціальностей університетів (хімічні, біологічні, екологічні та ін.) – не менш ніж 5–10 %;

2.5. для соціально-економічних спеціальностей – не менш ніж 5 %.

3. Рекомендувати проводити експертизу стандартів, навчальних планів на опорних кафедрах математики в регіонах із залученням спеціалістів з інших університетів за напрямками.

4. Вивчити доцільність повного переходу математичної освіти на дистанційну форму навчання.

5. Математичні дисципліни мають викладати фахівці, які мають відповідну освіту.

6. Небажано об'єднувати в один курс різні за змістом математичні дисципліни (наприклад, математика та інформатика, математика і статистика тощо).

7. На спеціальності, де викладаються математичні дисципліни, доцільно вимагати сертифікат ЗНО з математики.

Відповідальні: декани факультетів, голови методичних комісій.

Термін: протягом 2017/2018 навчального року.

8. Розглянути питання про особливості викладання математичних дисциплін у процесі підготовки бакалаврів, магістрів, аспірантів різних спеціальностей на засіданнях вчених рад факультетів та кафедр.

Відповідальні: декани факультетів, завідувачі кафедр.

II. СЛУХАЛИ:

Маркова Т. О. ознайомила присутніх із результатами конкурсу на кращу студентську групу.

Згідно з наказом ректора № 0208-1/187 від 15 травня 2017 р. «Про результати конкурсу на кращу студентську групу» переможцями визначено:

- серед факультетів природничо-математичного профілю:

перше місце – групу ГГ-21 факультету геології, географії, рекреації і туризму (куратор – старший викладач кафедри фізичної географії та картографії Борисенко К. Б.);

друге місце – групу ДЕ-42 екологічного факультету (куратор – доцент кафедри екології та неоекології Карпов В. Г.);

третє місце – групу ТЯ-31 фізико-технічного факультету (куратор – доцент кафедри прикладної фізики та фізики плазми Грицина В. Т.).

- серед факультетів гуманітарного профілю:

друге місце – групу УО-31 факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу (куратор – завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Казакова Н. А.);

третє місце – групу ЕН-31 економічного факультету (куратор – доцент кафедри економіки та менеджменту Крикун О. О.).

третє місце – групу СЦ-44 соціологічного факультету (куратор – доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Чернявська О. В.).

Групи-переможці нагороджено дипломами університету та цінним подарунком – автобусними екскурсіями містами України. Кураторів груп-переможців відзначено грамотами і грошовими преміями.

УХВАЛИЛИ:

Інформацію прийняти до відома.

III. СЛУХАЛИ:

Маркова Т. О. ознайомила присутніх із результатами конкурсу кафедр на краще науково-методичне забезпечення. Згідно з наказом ректора № 0208-1/181 від 13 травня 2017 р. «Про результати конкурсу кафедр на краще науково-методичне забезпечення», переможцями визначено:

- за напрямом «Розробка та впровадження інноваційних технологій»:
перше місце – кафедра англійської філології факультету іноземних мов;

друге місце – кафедра теоретичної та прикладної системотехніки факультету комп'ютерних наук;

третє місце – кафедра електроніки та управляючих систем факультету комп'ютерних наук.

- за напрямом «Розвиток методик і технологій дистанційного (електронного) навчання»:

перше місце – кафедра міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу;

друге місце – кафедра фізіології людини та тварин біологічного факультету;

третє місце – кафедра природничих наук Центру міжнародної освіти;

третє місце – кафедра мовної підготовки Центру міжнародної освіти.

- за напрямом «Сприяння науковій роботі студентів»:

перше місце – кафедра теоретичної ядерної фізики та вищої математики імені О. І. Ахієзера фізико-технічного факультету;

друге місце – кафедра конституційного і муніципального права юридичного факультету;

третє місце – кафедра соціально-економічної географії та регіоназнавства факультету геології, географії, рекреації і туризму.

Кафедрам-переможцям виділено кошти на придбання технічного та лабораторного обладнання, канцелярського приладдя або видання навчальної літератури.

IV. СЛУХАЛИ:

Маркова Т. О. повідомила, що до Науково-методичної ради надійшли документи, які стосуються рекомендації до друку таких методичних видань:

1. Инфекционный эндокардит у детей и подростков: методические рекомендации для самостоятельной работы иностранных студентов / Составители: Л. Ф. Богмат, Т. В. Евдокимова.
2. Ризики використання засобів мобільного зв'язку: методичні вказівки / Укладачі: М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева.
3. Манжос Я. Ю. International legal English. Vocabulary practice: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Міжнародне право».

4. Фізичні основи іонно-плазмових систем з комбінованими ЕН полями: методичні вказівки до лабораторного практикуму в двох частинах / Укладач О. В. Зиков.
5. Методичні рекомендації з підготовки контрольної роботи з дисципліни «Маркетинг» / Укладачі: Г. М. Коломієць, І. Л. Дідорчук, О. В. Меленцова.
6. Соціологія: методичні рекомендації для студентів, що навчаються за освітніми програмами комунікативного профілю / Укладачі: А. В. Зінюк, О. В. Хижняк.
7. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з курсу «Міжнародна Економіка (для студентів спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Міжнародна економіка»)» / Укладачі: Н. Г. Дуна, Т. І. Кім, Т. Д. Ковтун, О. А. Шуба.
8. Міжнародна економіка: методичні вказівки для вивчення нормативної навчальної дисципліни / Укладачі: Н. Г. Дуна, Т. Д. Ковтун.
9. Методи викладання іноземної мови (практичний аспект): методичні вказівки до курсу «Методика викладання іноземної мови» / Укладач М. І. Лісна.
10. Пневмонія в дитячому віці. Ускладнення пневмонії. Диференціальна діагностика: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів медичного факультету / Укладачі: В. Г. Чернуський, В. Л. Кашіна-Ярмак, Г. В. Лєтяго, О. Л. Говалєнкова.
11. Синдром бронхіальної обструкції в дитячому віці: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів медичного факультету / Укладачі: В. Г. Чернуський, В. Л. Кашіна-Ярмак, Г. В. Лєтяго, О. Л. Говалєнкова.
12. Авксєнтєєва О. О., Жмурко В. В., Щоголєв А. С., Юхно Ю. Ю. Фізіологія та біохімія рослин – малий практикум: навчально-методичний посібник.
13. Методичні рекомендації до написання курсових та дипломних робіт (для студентів зі спеціальності «Психологія») / Укладачі: Н. А. Маєвська, Ю. А. Гімаєва.
14. Збірник науково-методичних праць «Проблеми сучасної освіти», випуск 8.
15. Програма стажування з фаху (переддипломної практики) для студентів зі спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізація «Менеджмент організацій» / Укладачі: І. О. Дорошенко, О. О. Крикун, Г. П. Рекун.

16. Програма виробничої практики для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізація «Менеджмент організацій» / Укладачі: Г. О. Дорошенко, О. О. Крикун, Г. П. Рекун.
17. Бухгалтерський облік: методичні вказівки до практичних занять для студентів напряму підготовки «Міжнародний бізнес» / Укладач О. О. Легостаєва.
18. Бабенко В. О. Бізнес-планування: конспект лекцій (для студентів спеціальності «Міжнародний бізнес»).
19. Міжнародний інноваційний бізнес: методичні матеріали для студентів спеціальності «Міжнародний бізнес» / Укладач В. О. Бабенко.
20. Радиационная токсикология: методические рекомендации для иностранных студентов с русским языком обучения / Составители: Белозеров И. В., Амиразян С. А.
21. Clinical terminology: методичні вказівки (робочий зошит) / Укладачі: О. С. Семенець, Г. П. Бусел, І. Ю. Чеп'якова.
22. Asphyxia neonatorum. Stages of resuscitation. Rehabilitation. Prognosis: методичні рекомендації / Укладачі: К. В. Штрах, Т. О. Головка.
23. Мова у соціальному вимірі: методичні вказівки для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму 6.020303 Філологія (Прикладна лінгвістика) / Укладач Ю. В. Крапива.
24. Методичні рекомендації з написання дипломних робіт для студентів соціологічного факультету, що навчаються за освітньо-професійними програмами комунікативного напряму освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / Укладачі: С. С. Аксьонов, А. В. Зінюк, Г. М. Кравченкова, І. О. Солдатенко, М. М. Субота, О. В. Чернявська, А. О. Калашнікова.
25. Савицька І. Б., Пономарьов В. І. Загальна неврологія на клінічних прикладах: навчально-методичний посібник.
26. Пономарев В. И., Суворова-Григорович А. А. Психиатрия и наркология. Сборник тестов: учебно-методическое пособие для самостоятельной работы студентов лечебного профиля.
27. Пономарев В. И., Савицкая И. Б. Неврология. Сборник тестов: учебно-методическое пособие для самостоятельной работы студентов лечебного профиля.
28. Human Physiology. Multiple-Choice Questions Bank for Krok 1 Examination = Фізіологія людини. Збірник тестових завдань для

підготовки до ліцензійного екзамену Крок 1 для англomовних студентів медичних факультетів вищих навчальних закладів / укладач Т. О. Чугай.

29. Переддипломна (науково-виробнича) практика: програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів спеціальності «Міжнародні відносини»; другий (магістерський) рівень вищої освіти) / Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян.

30. Колот Н. В., Навроцька В. В. Методи дослідження клітин кісткового мозку і крові ссавців (для студентів біологічного і медичного факультетів до курсів «Анатомія і гістологія», «Біологія клітини», «Цитофізіологія», «Клітинна біотехнологія»).

31. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин: методичні рекомендації до виконання курсової роботи (для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини», другий (магістерський) рівень вищої освіти) / Укладачі: А. П. Голіков, П. О. Черномаз, С. А. Касьян.

УХВАЛИЛИ:

Рекомендувати до друку такі методичні видання:

1. Инфекционный эндокардит у детей и подростков: методические рекомендации для самостоятельной работы иностранных студентов / Составители: Л. Ф. Богмат, Т. В. Евдокимова.
2. Ризики використання засобів мобільного зв'язку: методичні вказівки / Укладачі: М. С. Гончаренко, Т. П. Камнєва.
3. Манжос Я. Ю. International legal English. Vocabulary practice: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Міжнародне право».
4. Фізичні основи іонно-плазмових систем з комбінованими ЕН полями: методичні вказівки до лабораторного практикуму в двох частинах / Укладач О. В. Зиков.
5. Методичні рекомендації з підготовки контрольної роботи з дисципліни «Маркетинг» / Укладачі: Г. М. Коломієць, І. Л. Дідорчук, О. В. Меленцова.
6. Соціологія: методичні рекомендації для студентів, що навчаються за освітніми програмами комунікативного профілю / Укладачі: А. В. Зінюк, О. В. Хижняк.
7. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з курсу «Міжнародна Економіка (для студентів спеціальності 051 «Економіка»

спеціалізації «Міжнародна економіка») / Укладачі: Н. Г. Дуна, Т. І. Кім, Т. Д. Ковтун, О. А. Шуба.

8. Міжнародна економіка: методичні вказівки для вивчення нормативної навчальної дисципліни / Укладачі: Н. Г. Дуна, Т. Д. Ковтун.

9. Методи викладання іноземної мови (практичний аспект): методичні вказівки до курсу «Методика викладання іноземної мови / Укладач М. І. Лісна.

10. Пневмонія в дитячому віці. Ускладнення пневмонії. Диференціальна діагностика: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів медичного факультету / Укладачі: В. Г. Чернуський, В. Л. Кашіна-Ярмак, Г. В. Леляго, О. Л. Говаленкова.

11. Синдром бронхіальної обструкції в дитячому віці: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів медичного факультету / Укладачі: В. Г. Чернуський, В. Л. Кашіна-Ярмак, Г. В. Леляго,

О. Л. Говаленкова.

12. Авксентьева О. О., Жмурко В. В., Щоголев А. С., Юхно Ю. Ю.

Фізіологія та біохімія рослин – малий практикум: навчально-методичний посібник.

13. Методичні рекомендації до написання курсових та дипломних робіт (для студентів зі спеціальності «Психологія») / Укладачі: Н. А. Маєвська, Ю. А. Гімаєва.

14. Збірник науково-методичних праць «Проблеми сучасної освіти», випуск 8.

15. Програма стажування з фаху (переддипломної практики) для студентів зі спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізація «Менеджмент організацій» / Укладачі: І. О. Дорошенко, О. О. Крикун, Г. П. Рекун.

16. Програма виробничої практики для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізація «Менеджмент організацій» / Укладачі: Г. О. Дорошенко, О. О. Крикун, Г. П. Рекун.

17. Бухгалтерський облік: методичні вказівки до практичних занять для студентів напряму підготовки «Міжнародний бізнес» / Укладач О. О. Легостаєва.

18. Бабенко В. О. Бізнес-планування: конспект лекцій (для студентів спеціальності «Міжнародний бізнес»).

19. Міжнародний інноваційний бізнес: методичні матеріали для студентів спеціальності «Міжнародний бізнес» / Укладач В. О. Бабенко.

20. Радиационная токсикология: методические рекомендации для иностранных студентов с русским языком обучения / Составители: Белозеров И. В., Амиразян С. А.

21. Clinical terminology: методичні вказівки (робочий зошит) / Укладачі: О. С. Семенець, Г. П. Бусел, І. Ю. Чеп'якова.

22. Asphyxia neonatorum. Stages of resuscitation. Rehabilitation. Prognosis: методичні рекомендації / Укладачі: К. В. Штрах, Т. О. Головка.

23. Мова у соціальному вимірі: методичні вказівки для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму 6.020303 Філологія (Прикладна лінгвістика) / Укладач Ю. В. Крапива.

24. Методичні рекомендації з написання дипломних робіт для студентів соціологічного факультету, що навчаються за освітньо-професійними програмами комунікативного напряму освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / Укладачі: С. С. Аксьонов, А. В. Зінюк, Г. М. Кравченкова, І. О. Солдатенко, М. М. Субота, О. В. Чернявська, А. О. Калашнікова.

25. Савицька І. Б., Пономарьов В. І. Загальна неврологія на клінічних прикладах: навчально-методичний посібник.

26. Пономарев В. И., Суворова-Григорович А. А. Психиатрия и наркология. Сборник тестов: учебно-методическое пособие для самостоятельной работы студентов лечебного профиля.

27. Пономарев В. И., Савицкая И. Б. Неврология. Сборник тестов: учебно-методическое пособие для самостоятельной работы студентов лечебного профиля.

28. Human Physiology. Multiple-Choice Questions Bank for Krok 1 Examination = Фізіологія людини. Збірник тестових завдань для підготовки до ліцензійного екзамену Крок 1 для англomовних студентів медичних факультетів вищих навчальних закладів / укладач Т. О. Чугай.

29. Переддипломна (науково-виробнича) практика: програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів спеціальності «Міжнародні відносини»; другий (магістерський) рівень вищої освіти) / Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян.

30. Колот Н. В., Навроцька В. В. Методи дослідження клітин кісткового мозку і крові ссавців (для студентів біологічного і медичного факультетів до курсів «Анатомія і гістологія», «Біологія клітини», «Цитофізіологія», «Клітинна біотехнологія»).

31. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин: методичні рекомендації до виконання курсової роботи (для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини», другий (магістерський) рівень вищої освіти) / Укладачі: А. П. Голіков, П. О. Черномаз, С. А. Касьян.

Заступник голови Науково-методичної ради

М. О. Азаренков

Секретар

Т. О. Маркова